

SENIORALNY POZNAŃ

www.poznan.pl
ISSN 2658-1272

TYTKA
SENIORA

wewnątrz numeru

MIESIĘCZNIK
DLA SENIOREK
I SENIORÓW
MAJ 2021

www.centrumis.pl

nr 5(17) 2021

Serwis miejski
m.poznan.pl

Czym jest dla Ciebie miasto Poznań?

Pod takim hasłem organizują konkurs: Wydział Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Miasto Poznań, Fundacja Rozwoju Miasta Poznania i Fundacja Naukowa im. Floriana Znanieckiego.

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

Konkurs „Czym jest dla Ciebie miasto Poznań?”

Organizatorzy są przekonani, że Poznań jest taki, jaki istnieje w doświadczeniu pojedynczych ludzi – mieszkanki i mieszkańców tego miasta, a także osób mieszkających poza Poznaniem i związanych z nim na różne sposoby.

Konkursy „Czym jest dla Ciebie miasto Poznań?” ogłaszane są w Poznaniu cyklicznie od 1928 roku. Po prawie wieku od pierwszych badań o Poznaniu i jego mieszkańcach przeprowadzonych przez Floriana

Znanieckiego, twórcę własnej szkoły socjologicznej, powtórzonych kilkadziesiąt lat później przez Janusza Ziółkowskiego, a następnie w latach 90. przez Ryszarda Cichockiego i Krzysztofa Podemskiego, przyszedł czas na kolejną edycję.

Konkurs ma zachęcić osoby mieszkające w Poznaniu lub z nim związane do refleksji nad tym, w jaki sposób korzystają z miasta, co jest w nim dla nich ważne i wreszcie nad tym, jakiego miasta chcieliby

dla siebie i przyszłych pokoleń. Od ostatniego badania minęło sporo czasu. Miasto trwa i jednocześnie uległo przekształceniom. Jakie jest dzisiaj? Jak się zmieniło? Jakiego Poznania byśmy chcieli? Te i inne pytania organizatorzy kierują w stronę wszystkich poznanianek i poznaników.

Wyrazem nowych czasów jest poszerzenie formuły konkursowej o wypowiedzi mówione – nagrywane przez uczestników konkursu lub

z pomocą adeptów socjologii. Każdy głos jest dla nas bardzo ważny, dlatego – to także nowość czwartej edycji – wszystkie wezmą udział w losowaniu nagród. Jednocześnie, zgodnie z tradycją, bo to przecież prawdziwy konkurs, nadesłane wypowiedzi zostaną poddane ocenie Kapituły Konkursowej – osobno pisane i mówione. Jedynymi kryteriami będą szczerść, dokładność i szczegółowość, nie zaś prezentowane poglądy, poprawność języko-

wa, styl, charakter pisma czy sposób wyśławiania. Pisane i mówione wypowiedzi zbierane będą do 30 czerwca 2021 roku. Pula nagród wynosi 17 000 zł. Zespół naukowy projektu tworzą: Krzysztof Podemski i Marek Ziółkowski (inicjatorzy), Maciej Frąckowiak i Jacek Kubera (koordynatorzy), a także Małgorzata Kubacka (sekretarz konkursu). Szczegóły konkursu, w tym regulamin i formularz zgłoszeniowy, na stronie: czympoznan.pl. **oprac. mat.**

POZnań* KONTAKT
linia miasta

61 646 33 44

POZnań* KONTAKT
linia miasta

61 646 33 44

Jak się spisać?

Trwa Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. W tym roku badanie odbędzie się głównie przez internet. Podpowiadamy, jak wziąć w nim udział.

Obowiązkową formą jest spis internetowy. Na stronie spis.gov.pl dostępna jest aplikacja zawierająca formularz spisowy, która przprowadzi respondenta przez całą procedurę. Osobom, które np. ze względu na zaawansowany wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność nie mogą wypełnić go we własnym zakresie, pomoc może członek rodziny.

Do aplikacji spisowej można zalogować się na kilka sposobów: poprzez profil zaufany lub bankowość elektroniczną, przy użyciu numeru PESEL i nazwiska panińskiego matki, a także za pomocą specjalnie nadanego hasła (w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL). Inną możliwością udziału w badaniu jest spis za pośrednictwem infolinii: 22 279 99 99, czynnej od poniedziałku do piątku w g. 8-18.

W tym przypadku kontakt zainicjować może respondent, jak i rachmistrz. Numer infolinii spisowej z warszawskim numerem kierunkowym obowiązuje dla całej Polski – rachmistrzowie w Poznaniu także będą kontaktować się z badanymi za jego pomocą.

Miasto Poznań przygotowało dwa punkty ze stanowiskami komputerowymi, gdzie można uzyskać wsparcie w wypełnieniu internetowego formularza. Pierwszy znajduje się w budynku Urzędu Miasta przy pl. Kolegiackim 17, drugi w Poznańskim Centrum Świadczeń przy ul. Małachowskiego 10. Punkty działają w reżimie sanitarnym. Obowiązuje rezerwacja miejsc pod numerem 61 646 33 44 (Poznań Kontakt). Ze względu na pandemię koronawirusa wywiady bezpośrednie prowadzone przez rachmi-

strzów terenowych na razie nie są realizowane.

Formularz spisowy ma jeden wzór dla wszystkich i jest podzielony na dwie części: osobową i mieszkaniową. Przed przystąpieniem do jego wypełnienia warto się przygotować i zapoznać z wykazem pytań. Wprowadźcie odpowiedź na zdecydowaną większość z nich nie powinna nastęczać żadnych trudności, ale być może w niektórych przypadkach pojawią się wątpliwości, np. w kwestiach dotyczących mieszkania czy informacji o osobach z rodziny przebywających za granicą. Listę pytań można znaleźć na stronie spis.gov.pl.

Dane osobowe przetwarzane w ramach prac spisowych są poufne i podlegają szczególnej ochronie, na zasadach określonych w ustawie o statystyce publicznej oraz w ustawie o ochronie danych osobowych.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Wejdź na spis.gov.pl i spis się!
Spis trwa od 1 kwietnia 2021 r.

Liczymy się
DLA POLSKI!

GUS | NSP 2021

Dane te od momentu ich zebrania stają się danymi statystycznymi i objęte są tajemnicą statystyczną. Udział w spisie jest obowiązkowy dla wszystkich mieszkańców Polski. Są nim objęci zarówno Polacy, jak i cudzoziemcy, a także stali mieszkańcy Polski przebywający w czasie jego trwania za granicą. Spisowi podlegają także osoby poniżej 18. roku życia, za które ankietę wypełniają rodzice lub opiekunowie. Badanie służy zebraniu informacji

o liczbie ludności, strukturze demograficzno-społecznej i zawodowej, a także o stanie mieszkań i budynków. Pozyskane w ten sposób dane są później wykorzystywane do opracowań, zestawień i analiz statystycznych, które pomagają podejmować decyzje gospodarcze i społeczne na kolejne lata. Spis potrwa od 1 kwietnia do 30 września. Szczegóły na stronie spis.gov.pl oraz www.poznan.pl/nsp2021/. *oprac. red.*

DAF wróci na ulice Poznania

Pojawiły się na poznańskich ulicach na początku lat 90. XX wieku. Teraz wyremontowany, żółty DAF znowu wyjedzie na trasę, tym razem w nieco innej roli.

Autobusy DAF MB200 (29 sztuk) poznańskie MPK otrzymało w darze od holenderskiego miasta Utrecht w 1991 roku. Najpierw przeznaczono je do obsługi ówczesnych linii pospiesznych (A, B i C), z czasem zostały skierowane także na regularne linie dzienne. Niektóre z pojazdów wykorzystywano w ruchu liniowym do 2008 roku, jednak od 2003 roku przede wszystkim na liniach nocnych.

Do tej pory w MPK Poznań zachowany został, jako historyczny, jeden autobus: z numerem bocznym 1222 (wyprodukowany w 1982 roku). W poprzednim sezonie linii turystycznych nie był jednak wykorzystywany. Powód jest prosty – autobus był gruntownie remontowany. – Autobus został rozebrany na części i poddany drobiazgowemu prze-

DAF MB200 podczas modernizacji

glądowi. Poszczególne części podlegały regeneracji bądź wymianie, elementy uszkodzone były naprawiane – mówi Krzysztof Dostatni, wiceprezes MPK Poznań ds. operacyjnych. Między innymi przeprowadzony został remont silnika i półautomatycznej skrzyni biegów. Nastąpiła regeneracja i konserwacja nadwozia

oraz podwozia, zawieszenia i układu hamulcowego. Wymieniono podłogę i wykładzinę podłogową, porysowane szyby, uszczelki w oknach i drzwiach, laminaty boczne i wiatrolapy w przestrzeni pasażerskiej, odnowiono i obszyto na nowo siedzenia. Jednocześnie przywrócono autentyczne holenderskie przyciski i przełączniki, zamontowano oryginalne drzwiczki do kabiny kierowcy.

DAF MB200 na ulicach Poznania, lata 90. XX w.

Oczywiście pojazd został pomalowany w biało-żółto-szare barwy. – Ta kolorystyka była charakterystyczna dla pojazdów holenderskich. Dzięki współpracy z pasjonatami z Holandii udało nam się ustalić oryginalne numery lakierów. Ponieważ firma produkująca te lakiery istnieje do dziś, autobus został

pomalowany według oryginalnej fabrycznej kolorystyki – dodaje Krzysztof Dostatni. Końcowy efekt prac będzie można zobaczyć jeszcze w tym roku. Autobus będzie bowiem – jeśli okoliczności związane z pandemią pozwolą – kierowany do obsługi m.in. linii turystycznych i ewentualnych przejazdów specjalnych. *oprac. red.*

Znaki pamięci

Dawne cmentarze wyznaniowe, zlikwidowane w ubiegłym wieku, zostały oznaczone tablicami historycznymi Systemu Informacji Miejskiej.

Tablica informacyjna w miejscu dawnego cmentarza staromarcińskiego (dzisiaj park Marcinkowskiego), cmentarza ewangelickiego (dzisiaj park Manitusa), cmentarza parafialnego (dzisiaj przed wejściem na MTP)

Dowiemy się z nich, gdzie mieściły się nekropolie parafii ewangelickich i rzymskokatolickich – m.in. stary cmentarz parafii św. Marcina. Tablice wskażą też stary cmentarz żydowski i prawosławny.

Trzy pierwsze tablice już stanęły. Pojawiły się w parku im. Gustawa Manitusa na Grunwaldzie (przypominają dzieje dwóch cmentarzy parafii ewangelickich), w parku Marcinkowskiego (tu mieścił się stary cmentarz rzymskokatolickiej parafii św. Marcina) oraz przed wejściem na teren MTP (upamiętniono tutaj dwa cmentarze parafii rzymskokatolickich). Wkrótce po-

jawią się kolejne tablice: w parku im. I. i J. Drwęskich, gdzie znajdował się stary, ewangelicki cmentarz św. Pawła; na skwerze obok pomnika Armii „Poznań” (upamiętni najstarszy poznański cmentarz prawosławny); na Muszej Górze przy pl. Wolności, na budynku Wydziału Kultury UMP (upamiętnić będzie stary cmentarz żydowski).

Inicjatorem ustawienia tablic był radny miejski Andrzej Rataj, wsparty przez działania wielu społeczników. Radny zadbał o zabezpieczenie środków na pierwszy etap działań, polegający na oznaczeniu w terenie (tablicami historycznymi Systemu

Informacji Miejskiej) najważniejszych zlikwidowanych cmentarzy wyznaniowych.

W lipcu i we wrześniu 2020 roku odbyły się robocze spotkania nieformalnego Zespołu ds. upamiętnienia dawnych mieszkańców Poznania. W ich trakcie uzgodniono, że na pierwszym etapie w mieście stanie osiem tablic, które mają być nośnikami informacji o nekropoliach.

Określenie „dawne cmentarze”, umieszczone na tablicach, jest owocem kompromisu. Poznańskie nekropolie nie zostały bowiem nigdy w całości zlikwidowane, tj. ekshumowane. Splantowano jedynie na-

grobki, usunięto ogrodzenia i kaplice pogrzebowe. Jednak pod ziemią nadal znajdują się szczątki dawnych mieszkańców miasta. Tablice mają o nich przypominać.

Na tablicach umieszczone zostały kody QR, które przenoszą zainteresowanych do strony internetowej z poszerzonym opisem nekropoli: e-lapidarium.pl.

szym

16 043 dni

Prof. Antoni Szczuciński z bukietem 43 róż symbolizujących 43 lata jego pracy na UAM

Człowiek od Enigmy

Piotr Bojarski, dziennikarz, publicysta, autor książek, a także publicysta „Senioralnego Poznania” pokieruje Centrum Szyfrów Enigma, które już wkrótce rozpocznie działalność.

Centrum Szyfrów Enigma ma zostać otwarte latem tego roku w budynku u zbiegu ulic Kościuszki i Św. Marcin. Przed wojną znajdował się w tym miejscu oddział biura szyfrów Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Pracowali w nim Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski – matematycy, którzy złamali kod niemieckiej maszyny szyfrującej.

– Centrum Szyfrów Enigma będzie nowoczesną placówką z bogatą, multimedialną ekspozycją, adresowaną do różnych grup odbiorców. Mieszkańcy Poznania i Wielkopolski odnajdą tu wątki z przeszłości miasta i regionu. Polscy i zagraniczni turyści poznają historię złamania szyfru

Piotr Bojarski pokieruje Centrum Szyfrów Enigma

niemieckiej Enigmy przez matematyków z Uniwersytetu Poznańskiego. Dzieci i młodzież odkryją związek prac prowadzonych w przeszłości przez polskich kryptologów z odbywającą się współcześnie cyfrową rewolucją – mówi Mariusz Wiśniewski, zastępca prezydenta miasta. Nową placówką pokieruje Piotr

Bojarski, przez wiele lat dziennikarz poznańskiego oddziału „Gazety Wyborczej”, autor wielu artykułów odkrywających znane i nieznane wątki historii Poznania i Wielkopolski XX wieku. Od dwóch lat Piotr pracował w Wydawnictwie Miejskim Posnania, zajmując się przede wszystkim Poznańskim Archiwum Historii Mówionej, a także publicystyką historyczną w miesięczniku IKS oraz „Senioralnym Poznaniu”. Jest również autorem powieści kryminalnych, zarówno dziejących się w dwudziestoleciu międzywojennym, jak i współcześnie. Stworzył postać literacką komisarza Zbigniewa Kaczmarka. Jest także autorem biografii Arkadego Fiedlera. Jego powieść *Juni* dziejąca się w dniach wydarzeń Poznańskiego Czerwca 1956 wygrała konkurs literacki „Poznań – miasto to powieść”. **mat.**

Przewodniczący poznańskiej Miejskiej Rady Seniorów, prof. Antoni Szczuciński, po 43 latach zakończył pracę na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Na dorobek naukowy, organizacyjny oraz społeczno-polityczny prof. Antoniego Szczucińskiego składają się nie tylko liczne publikacje z zakresu filozofii fizyki, filozofii nauki czy 17 edycji Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Filozofia Fizyki”, ale i ćwierć wieku pracy na rzecz poznańskiego samorządu, instytucji kultury oraz społeczeństwa obywatelskiego. W 2015 roku Antoni Szczuciński był jednym z organizatorów 10. Polskiego Zjazdu

Filozoficznego. Profesor nie kończy jednak całkowicie swojej działalności społecznej, jest obecnie przewodniczącym Miejskiej Rady Seniorów.

Profesor Antoni Szczuciński słynął zawsze dokładnością i precyznością, dlatego na swoje pożegnanie z Wydziałem Filozoficznym UAM dokładnie wyliczył, że 15 marca 2021 roku przypada 25 843 dzień jego życia, co stanowi 620 tys. godzin i 2 miliardy 223 sekundy. Jako pracownik UAM profesor spędził 16 043 dni, czyli 62% swojego życia. Na pożegnanie otrzymał bukiet 43 róż symbolizujących 43 lata pracy na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. **oprac. red.**

Byłam jak wesołe miasteczko

O potrzebie użyteczności mówi Elżbieta Drygas. Pedagog, współzałożycielka, razem z Jerzym Hamerskim, Szkoły Podstawowej „Łejery”, dama Orderu Uśmiechu. Naprawia świat, ćwiczy jogę, biega, pływa i podróżuje.

Elu, dlaczego Ty, poznanianka, mieszkasz na wsi? Dlaczego w swoich wypowiedziach często podkreślasz, że „szczyrze nie znosisz miasta”?

Od dzieciństwa pamiętam, że najszczęśliwsze okresy mojego życia to były wyjazdy na wieś i do lasu. Każdy powrót do miasta to było dla mnie ciężkie przeżycie. W okolicach Rejowca jestem od lat. Najpierw miałam działkę, a teraz ten współdzielony z Jurkiem Hamerskim domek. Nie mam tutaj rozbudowanych relacji towarzyskich, ale z nikim nie jestem w zwadzie i zawsze chętnie pomogę. Istotą rzeczy jest jednak przyroda. Mogę godzinami chodzić po lesie i czuję się wtedy szczęśliwa. To o to chodzi.

A jakie jest życie w pandemii tutaj na wsi, blisko lasów?

Jakoś nie czuję, że tutaj jest pandemia. Dopóki gdzieś nie wyjadę. Jedyny moment, kiedy zakładam maseczkę, jest wtedy, kiedy idę do naszego sklepika, a i tak w południe tam nikogo nie ma poza mną i panią sprzedawczynią. Tutaj jest naturalna izolacja. Wychodzę parę kroków i już jestem w lesie. Jak przychodzi czas grzybowy, to pięć minut stąd idę po parę maślaków.

Kiedy się spotkaliście parę miesięcy temu, powiedziałaś, że dopada Cię poczucie bezużyteczności. Co to znaczy?

Na emeryturę przeszedłam dwadzieścia lat temu. Najwcześniej, jak mogłam, bo chciałam się uwolnić od etatu. Ale zawsze byłam przy Szkole „Łejery” i dla Szkoły „Łejery”. Chociaż co pięć lat coś zmieniałam w swoim życiu. Bo nie lubię rutyny. Pandemia przyszła wiosną zeszłego roku, kiedy byłam zaangażowana we współpracę z Tanzanią, także poprzez „Łejery”. Zawsze, kiedy jeżdżę do Afryki lub zajmuję się intensywnie współpracą z Afryką, biorę urlop od naszej Szkoły. Tak było też w poprzednim roku. Miała do nas przyjechać nauczycielka z Tanzanii, Fortunata, żeby się uczyć naszych metod. Tydzień przed jej przyjazdem wszystko u nas zamknięto,

a u niej zawieszono loty. I zaczęła się pustka. Bo plan był taki, że ja miałam potem lecieć do Tanzanii. Zawieszenie, które się wtedy zaczęło, trwa do dzisiaj. We wrześniu wróciłam do szkoły, do nauczania online. A potem złamałam rękę i siedziałam tutaj bezproduktywnie.

Od stycznia publikujesz w internecie opis swojej bardzo nietypowej wyprawy na Madagaskar, pod tytułem: „65+ Przygoda na Madagaskarze”. Dlaczego w tytule jest „65+”?

Od kiedy skończyłam 40 lat – a dokładnie wtedy założyliśmy z Jurkiem Hamerskim Szkołę „Łejery” – jak już mówiłam, co kilka lat następowała jakaś zmiana w moim życiu. Kiedy skończyłam 65 lat, ponownie poczułam, że potrzebuję zmiany.

O tym Madagaskarze przeczytałam wcześniej w „Wysokich obcasach”, że poznanianki założyły fundację „Dzieci Madagaskaru”. Mówiły także, że mogą przyjeżdżać wolontariusze, i opowiadały o adopcji na odległość. Coś mi zaskrzyło! Ale wtedy czas nie był odpowiedni – między innymi pomagałam mojej mamie, której nie mogłam zostawić. Kiedy skończyłam 65 lat, wiele spraw się rozwiązało i postanowiłam zrobić sobie urodzinowy prezent.

Czyli pojechałaś tam jako wolontariuszka, opłacając wyjazd z własnych oszczędności?

Pojechałam tam, żeby uczyć dzieci języka angielskiego.

Łejerskimi metodami? Poprzez ruch, zabawy i teatr?

Tak. To w sumie była przygoda życia.

Byłaś najstarszą wolontariuszką, co podkreślasz w swojej opowieści.

Ja miałam 65 lat, a tam najstarsza z dziewczyn miała około trzydziestki. Najczęściej przyjeżdżają tam takie „dzieciaki”, żeby zrobić sobie „gap year” – przerwę po maturze lub po studiach. Ja tam byłam trzy miesiące i było to pięć lat temu. Byłam najstarsza, ale nie czułam się z tego powodu gorzej.

Czego Cię Madagaskar nauczył?

Ten wolontariat dał mi odwagę. Odwagę do wyruszenia gdziekolwiek.

FOT. WOJCIECH BIEDAK

Barbara Drygas

To był test samodzielności. Jechałam sama, nie znałam ani ludzi, ani miejsca. To był także mój pierwszy w życiu samodzielny lot samolotem. Nie wiedziałam, czy się nie pogubię na lotniskach, czy dojadę... To była wielostronna nauka „fruwania” w wieku 65 lat (*śmiech*).

Pojechałaś do szkoły i do sierotnica, które założyły zakonnice?

Takie było przeznaczenie tego wolontariatu. Moja rola miała polegać na wspieraniu nauczycieli. Tam metody nauczania są bardzo tradycyjne: siedzenie w ławkach, wkuwanie na pamięć, przepisywanie. W klasie siedzi pięćdziesięcioro dzieci. Wszyscy stłoczeni w ławkach. Żeby zapanować nad tym żywiołem, trzeba wprowadzać dużą dyscyplinę. Ja chciałam spróbować, jak działają metody łejerskie. Od naszych anglistek pobrałam podręczniki i płyty z piosenkami i zaczęłam kombinować. Okazało się, że można wstać z tej ławki, że można naśladować różne emocje, można sposobami teatralnymi ożywić lekcje. Ja tam wchodziłam i byłam jak wesołe miasteczko, które nagle przyjechało. Za każdym razem byłam witana przez dzieci z entuzjazmem, bo coś innego się działo. Chociaż znałam ograniczenia mojego angielskiego, którego zaczęłam się uczyć, kiedy miałam 50 lat.

Inne wnioski z wolontariatu na Madagaskarze?

Wróciłam ze świadomością, jak niewiele potrzeba człowiekowi do szczęśliwego życia. Bo oni tam żyją za dwa dolary dziennie. O ile! Obrastamy tutaj w taką ilość sprzętów... Malgasz, czyli mieszkańcy Madagaskaru, traktują wszystkich białych ludzi jak bogaczy. Kiedy patrzyłam na różnicę w naszym życiu, to pomyślałam, że rzeczywiście jestem bogaczem.

Przywiozłaś stamtąd ideę adopcji edukacyjnej. Czyli?

To opłacenie konkretnemu dziecku szkolnej nauki. Obejmuje mundurki – bo wszystkie dzieci w Afryce muszą mieć mundurki, wszelkie przybory szkolne i jeden posiłek w środku dnia. To miska ryżu z warzywami. Dla wielu to jedyny porządny posiłek. I każda klasa łejerska adoptuje jedno dziecko. Koszt to kilkaset złotych rocznie. Zasada jest taka, że na to „swoje” dziecko trzeba zarobić. Są kiermasze szkolne, aukcje itp. Myślę, że dzięki temu naszym dzieciom nie grozi rasizm. Bo jeśli przez kilka lat ma się „swoje” konkretne dziecko, to nie da się już wrzucić, że „wszyscy czarni są jacyś...”.

Opowiedz teraz o innej szkole, z drzewami mango pośrodku, która powstaje także w Afryce.

To szkoła w Tanzanii, którą budujemy. Ale nie byłoby Tanzanii, gdyby

nie było Madagaskaru. Skoro się tam odważyłam, to mogę działać dalej. Jedną z mam łejerskich, której córka pisała doktorat o obozie uchodźców z Burundi w Tanzanii, zainteresowała nas tą sprawą. Z Burundi, najbardziej niebezpiecznego kraju świata, z napięciami etnicznymi, ludzie uciekali do Tanzanii. Powstało miasto uchodźców. Nasza mama, szefowa Fundacji „U Łejerów”, zamarzyła o zbudowaniu tam takiej szkoły jak nasze „Łejery”. I wysłała mnie, jako forpocztę, razem z koleżanką, plastyczką, żeby nam było raźniej, bo w promieniu stu kilometrów nie ma innych białych. Pojechał tam także Iwo Borkowicz, nasz absolwent, architekt. Centrum naszego działania jest lokalna parafia. W pobliżu jest szkoła państwowa, ale na przykład w pierwszej klasie jest tam trzysta dzieci! W jednej sali! Nauka jest fikcją. W Afryce nie jest łatwo budować. Fundacja „U Łejerów”, z Anetą Sadowską na czele, robi, co może. W tej chwili, po trzech latach, zbudowana jest połowa okręgu wokół wielkich drzew mango i fundamenty pod resztę. Są już pierwsze klasy, zbiornik na paliwo i uwaga – jest zbudowany teatr! Testowaliśmy tam nasz program, nasze metody pracy z dziećmi. To działa! Tam jest teraz jedna wykwalifikowana nauczycielka nauczania początkowego. Jesteśmy w kontakcie. Nazywa mnie białą mamą. Właśnie ona miała przyjechać, kiedy wybuchła pandemia. Ale nie odpuszczamy, mimo że pandemia nas zatrzymała.

Elu, a co dla Ciebie – po tylu doświadczeniach – jest ważne w życiu? Może najważniejsze?

Chyba to poczucie użyteczności. Jak jem chleb, to ze świadomością, że ktoś go upiekł. Nie mogłabym pracować tylko i wyłącznie dla pieniędzy, nie mając poczucia, że moja praca ma jakiś sens. Żeby się dobrze czuć, muszę mieć swoją cegiełkę w budowie tego świata.

Dziękuję za rozmowę i za naprawianie świata.

rozmawiał: Wojciech Biedak

TYTKA SENIORA

Maj 2021 r.

UWAGA! Informacje na temat inicjatyw, usług i wydarzeń zawarte w Tytce Seniora mogą okazać się nieaktualne w związku ze zmieniającą się sytuacją epidemiologiczną. Polecamy zaglądnąć na strony i profile facebookowe instytucji i organizacji lub bezpośredni kontakt z organizatorami. Zachęcamy też do śledzenia powiadomień dotyczących epidemii i stosowania się do rekomendacji odpowiednich służb sanitarnych. Informacje na ten temat znaleźć można m.in. na stronie Ministerstwa Zdrowia (gov.pl/web/zdrowie), Głównego Inspektora Sanitarnego (gis.gov.pl) oraz Narodowego Funduszu Zdrowia (nfz.gov.pl). Informacje na temat narodowego programu szczepień można uzyskać, dzwoniąc na infolinię 989, dostępne są również na stronie: gov.pl/web/szczepimysie.

PBO

W tegorocznym Poznańskim Budżecie Obywatelskim (PBO22) do wydania są aż 22 mln zł – 16 mln zł na projekty rejonowe i 6 mln zł na projekty ogólnomiejskie, z czego 4 mln zł na rozwój terenów zielonych, czyli tzw. Zielony Budżet. Maksymalna kwota projektu to 2 mln zł dla projektów ogólnomiejskich (w tym z Zielonego Budżetu) i 600 tys. w przypadku pomysłu rejonowego.

Każdy mieszkaniec będzie mógł zgłosić maksymalnie 3 projekty. Wystarczy wypełnić formularz zgłoszeniowy elektronicznie na stronie budzet.um.poznan.pl lub w formie papierowej bezpośrednio w Urzędzie Miasta Poznania albo wysłać pocztą (na adres: Gabinet Prezydenta, pl. Kolegiacki 17,

61-841 Poznań) i w ciągu 3 dni dostarczyć listę poparcia podpisaną przez co najmniej 10 mieszkańców. Zgłaszanie projektów rozpocznie się 4 maja i potrwa do 31 maja 2021 roku. Głosowanie na wybra-

ne projekty odbędzie się 1-22 października do g. 12. Zasady PBO22 oraz szczegółowy harmonogram dostępne są na stronie www.budzet.um.poznan.pl. Więcej informacji: tel. 61 646 33 44.

Zakupy dla seniorów Podwieziemy

Akcja
Zakupy dla seniorów

Skontaktuj się z:
Biuro Poznań Kontakt
61 646 33 44

od poniedziałku do piątku
w godz. od 7.30 do 20.00

Usługę realizuje Miasto Poznań razem z Caritas Archidiecezji Poznańskiej. Pomoc obejmuje zakupy najpotrzebniejszych leków, żywności oraz środków czystości. Mogą z niej skorzystać poznaniacy

powyżej 60. roku życia oraz osoby z niepełnosprawnością, które ukończyły 18 lat. Usługa dostarczenia zakupów jest bezpłatna. Zgłoszenia: Poznań Kontakt, tel. 61 646 33 44 (pon.-pt. w g. 7.30-20).

Z dowozu na szczepienia mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnościami, które mają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym o kodzie R lub N (transport dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich jest również możliwy). Dzwonić mogą też poznaniacy i poznaniaczki powyżej 70. roku życia, którzy nie mogą samodzielnie dotrzeć do punktu szczepień. Zgłoszenia: Poznań Kontakt, tel. 61 646 33 44 (pon.-pt. w g. 7.30-20), po umówieniu konkretnego terminu szczepienia.

Centrum Inicjatyw Senioralnych

Centrum Inicjatyw Senioralnych nadal jest nieczynne dla odwiedzających. Pozostajemy do dyspozycji pod numerami telefonów: 61 847 21 11, 61 842 35 09 (pon.-pt. w g. 8-16), a także pod adresem mailowym: centrum@centrumis.pl. Zachęcamy też do śledzenia aktualności na naszej stronie internetowej: www.centrumis.pl oraz naszego profilu na Facebooku, gdzie publikujemy powiadomienia związane z epidemią i szczepieniami przeciwko COVID-19. Przy Centrum działa animatorka senior-

ralna, która wspiera kluby seniora i inne, nieformalne grupy senioralne. Można się z nią kontaktować pod numerami tel. 517 068 827, 61 842 35 09 (pon.-pt. w g. 8-16). Centrum zaprasza do skorzystania z bezpłatnych porad psychologicznych przez telefon. Porady odbywają się w środy w g. 12-14 (zapisy: tel. 61 847 21 11).

Od seniora dla juniora

Projekt *Od seniora dla juniora... czyli alternatywna historia Poznania* już wystartował, ale nadal można do niego dołączyć. Mogą wziąć w nim udział osoby, które chcą podzielić się historiami i wspomnieniami związanymi ze znanymi i kultowymi miejscami w Poznaniu.

W ramach projektu, który potrwa do listopada 2021 roku, powstanie 21 filmów. Na podstawie nagrań stworzony zostanie alternatywny przewodnik po Poznaniu – będzie to cyfrowa mapa umożliwiająca samodzielne zwiedzanie miasta oraz gra miejska dedykowana dzieciom, młodzieży i dorosłym.

W marcu i kwietniu odbyły się pierwsze spotkania (zorganizowane w formie online) dla osób zainteresowanych udziałem w projekcie, kolejne zaplanowane zostały na maj i czerwiec. Obecnie

realizowane są pierwsze odcinki. Filmy będą publikowane na kanale YouTube projektu. Szczegółowe informacje: Jan Kosmowski, tel. 609 984 288 (kontakt po g. 16), jankosmowski@wp.pl oraz – profil facebookowy projektu, centrumis.pl (zakładka „Punkt Informacji 60+”).

TYTKA SENIORA

Redaguje: Aleksandra Gracjasz, CIS, ul. Mielżyńskiego 24
(pon.-pt. w g. 8-16), e-mail: aleksandra.gracjasz@centrumis.pl

TYTKA SENIORA

SENIOR W DOMU

W maju w ramach akcji „Senior w domu” Centrum Inicjatyw Senioralnych poleca sporo ciekawych wydarzeń internetowych w imieniu miejskich instytucji kulturalnych i stowarzyszeń. Każdy znajdzie coś dla siebie!

Rezerwat Archeologiczny Genius loci

Na kanale YouTube Rezerwatu Archeologicznego pojawiły się nowe odcinki filmów w ramach cyklu *Archeolog opowiada* – tym razem można posłuchać o kostkach mozaikowych, które zdobiły kaplicę pałacową poznańskiego palatium (odcinek *Historia poznańskiej mozaiki*). W każdy czwartek o g. 13 Rezerwat zaprasza też na wirtualne zwiedzanie z archeologiem, podczas którego można dowiedzieć się fascynujących rzeczy na temat poznańskiego Ostrowa Tumskiego. Linki do oprowadzań publikowane są na stronie www.rezerwat.muzarp.poznan.pl oraz na profilu facebookowym Rezerwatu Archeologicznego Genius loci.

Biblioteka Raczyńskich *mpps

Wybrane wydarzenia w maju:
11.05, g. 16.30 – Spotkanie z cyklu *Wtorek dla seniora: Polsko-francuskie związki przez piosenkę*. Wykład prof. Joanny Maleszyńskiej będzie opowieścią o wybranych relacjach, zapożyczeniach, przekładach i inspiracjach, które nawiązywałyśmy z tradycją francuską. Ilustrowany przykładami i przekładami polskich i francuskich piosenek w interpretacji

FOT. MUZEUM NARODOWE W POZNANIU

Wirtualny spacer po wystawie *Polska. Siła obrazu*

m.in. Edith Piaf, Charles'a Aznavoura, Michała Bajora, Katarzyny Groniec. Spotkanie dostępne będzie na profilu facebookowym oraz kanale YouTube Biblioteki Raczyńskich.

20.05, g. 18 – *Mól w sieci 2*. Gościem kolejnego spotkania z cyklu *Mól w sieci 2* będzie Artur Wójcik, autor bloga „Sigillum Authenticum” oraz książki *Fantazmat Wielkiej Lechii. Jak pseudonauka zawładnęła umysłami Polaków*. Rozmowa dotyczyć będzie mitów na temat początków państwa polskiego, które są szczególnie popularne w internecie. Spotkanie będzie transmitowane na żywo na profilu facebookowym Biblioteki Raczyńskich.

25.05, g. 10 – *Porannik książkowy: Pistolet i stare koronki*. Żołnierki, kobiety szmuglujące broń pod spódnicami i dynamit w gorsetach to tylko niektóre z postaci pojawiających się na kartach książki Katarzyny Dworaczyk *Herstoria/Herstory/Herstorie 1918/1919*.

Biblioteka zaprasza na pierwszy poranek z książką, podczas którego odbędzie się rozmowa z autorką. Spotkanie będzie transmitowane na profilu facebookowym Biblioteki Raczyńskich.

26.05, g. 16 – *Tajemnice Iłły*. Podczas spotkania przewodnik poprowadzi słuchaczy przez biografię Iłłakowiczówny, która skrywała wiele tajemnic. Tym razem prelekcja poświęcona będzie epistolografii poetki. Spotkanie dostępne będzie na profilu facebookowym Mieszkania-Pracowni Kazimierzy Iłłakowiczówny.

27.05, g. 18 – *XXX Spotkanie z Arcydziełem*. Podczas kolejnego pokazu najcenniejszych zbiorów Biblioteki zaprezentowany zostanie pierwszy nowożytny atlas świata: *Theatrum Orbis Terrarum* Abrahama Orteliusa. W programie również wykład prof. Adama Krawca *Na scenie świata* oraz koncert artystów z Accademia dell'Arcadia.

Senior W Domu

Spotkanie będzie dostępne na profilu facebookowym Biblioteki Raczyńskich.

Galeria Arsenał

6.05, g. 18 – *Debata Romofobia jako ostatnia akceptowalna forma rasizmu*. Debata na temat zjawiska romofobii, która obok antysemityzmu i islamofobii stanowi formę „nowego rasizmu”. To przykład powszechnego „rasizmu bez rasy”. Pojęcia rasy w tym przypadku nie funkcjonują jako kategorie biologiczne, lecz podziały oparte na różnicach kulturowych, ekonomicznych i socjalnych. Debata transmitowana na profilu facebookowym Galerii Miejskiej Arsenał.

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu *mpps

15.05 – *Egipska Noc Muzeów*. W programie wykłady popularyzujące wiedzę o starożytnym Egipcie (m.in. za pośrednictwem platformy Zoom) oraz oprowadzania online po wystawach stałych. Szczegółowe informacje: muzarp.poznan.pl, profil facebookowy Muzeum.

Muzeum Narodowe w Poznaniu

Muzeum zachęca do wybrania się na wirtualny spacer po wystawie *Polska. Siła obrazu*, która prezentuje dzieła najważniejszych polskich malarzy XIX i początku XX wieku należące do kanonu polskiej sztuki, m.in. Matejki, Chelmońskiego, Malczewskiego i Wyspiańskiego. Spacer dostępny jest pod adresem: skanowanie.xyz/mnp_polska_sila_obrazu. Warto również wysłuchać towarzyszącego wystawie wykładu prof. Michała Haakego pt. *Melancholia Jacka Malczewskiego – siła obrazu i zaradność historii sztuki*, który odnaleźć można na kanale YouTube Muzeum Narodowego w Poznaniu.

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe

Pod adresem my.treedis.com/tour/wmw dostępny jest wirtualny spacer po tym oddziale Muzeum Narodowego w Poznaniu. Ekspozycja stała Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego poświęcona jest dziejom oręża polskiego i obejmuje: broń białą, broń palną, uzbrojenie ochronne, znaki wojskowe, mundury i wyposażenie od X do XXI wieku.

EkoAkademia Seniora

Związek Międzygminny GOAP zaprasza ośrodki gminne, kulturalne oraz instytucje działające na rzecz osób 60+ do zorganizowania dla swoich podopiecznych bezpłatnych zajęć edukacyjnych poświęconych zasadom prawidłowej segregacji odpadów.

Celem przedsięwzięcia jest przybliżenie zagadnienia gospodarki odpadami w kontekście ochrony środowiska oraz zaprezentowanie właściwego postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwach domowych. Zajęcia dedykowane są osobom starszym. Trwają 45 minut i odbywają się obecnie w formule online (za pośrednic-

tstwem platformy szkoleniowej Microsoft Teams). Chęć udziału w zajęciach mogą zgłaszać ośrodki gminne, kulturalne oraz instytucje działające na rzecz osób 60+ na adres e-mail: edukacja@goap.org.pl. Termin przeprowadzenia zajęć jest ustalany indywidualnie z każdym podmiotem. Zgłoszeń można dokonywać przez cały rok. Szczegółowe informacje: tel. 61 646 74 53/57, goap.org.pl/edukacja/ekolekcje-informacje.

AKTYWNI I CYFROWO

Nowoczesny i aktywny senior

Projekt realizowany przez Caritas Poznańską skierowany jest do mieszkańców Poznania w wieku 60+. W maju seniorzy będą mogli skorzystać m.in. z zajęć rehabilitacyjno-gimnastycznych na świeżym powietrzu (5, 12, 19, 26.05, grupa I – g. 10–11.30, grupa II – g. 11.30–13) oraz szkoleń z opieki nad osobą starszą (13, 20, 27.05, g. 11–14). Planowane jest również rozpoczęcie szkoleń komputerowych. Seniorzy

mogą też korzystać z indywidualnych porad z obsługi komputera i smartfona podczas specjalnych dyżurów. Szczegółowe informacje oraz zapisy: tel. 61 835 68 50, 513 505 807. Projekt finansowany jest ze środków budżetowych Miasta Poznania.

Edukacja cyfrowa dla seniorów

W ramach projektu „Latarnicy2020.pl” poznańscy seniorzy mogą skorzystać z bezpłatnych szkoleń z zakresu obsługi kompu-

tera i internetu. Zajęcia prowadzone są w grupach online lub indywidualnie w domach uczestników. Ich tematyka dostosowywana jest do potrzeb seniorów. Zapisy: tel. 504 800 758, latarnicza.wielkopolska@gmail.com.

Konsultacje informatyczne dla seniorów

Projekt Fifna zaprasza do korzystania z porad telefonicznych we wtorki i czwartki w g. 10–14 pod numerem tel. 533 488 550.

Zadbaj o sprawność ruchową

W siedzibie Wielkopolskiego Centrum Fizjoterapii przy ul. Łomżyńskiej 1 dostępna jest bezpłatna fizjoterapia, finansowana przez NFZ (wymagane jest skierowanie od lekarza rodzinnego lub innego specjalisty). Pacjenci ze znacznym stopniem niepełnosprawności przyjmowani są bez kolejki.

Z fizjoterapii ambulatoryjnej mogą skorzystać osoby w każdym wieku, które zmagają się ze schorzeniami m.in. ortopedycznymi i neurologicznymi, urazami, zwyrodnieniami, bólami kręgosłupa, stawów, dyskopatią, rwą kulszową, chorobami reumatycznymi czy stanami zapalnymi tkanek. Pacjenci otrzymują konsultację wstępną z fizjoterapeutą (ustalenie indywidualnego planu fizjoterapii), 10 dni fizjoterapii (terapia manualna, masaż leczniczy), ćwiczenia indywidualne oraz zabiegi fizykalne (laseroterapia, ultradźwięki, elektroterapia, krioterapia miejscowa, światłolecznictwo – Sollux, hydroterapia, pole magnetyczne) oraz porady doty-

czące ergonomii, higieny pracy i dnia codziennego. Zapisy: Wielkopolskie Centrum Fizjoterapii, ul. Łomżyńska 1, tel. 692 750 222.

Szczegółowe informacje: wielkopolskiecentrumfizjoterapii.pl/fizjoterapia-ambulatoryjna-poznan.

Klub Seniora „Niezły Młyn”

W Poznaniu powstał nowy klub seniora – „Niezły Młyn” dedykowany mieszkańcom Starego Miasta. Jego siedziba znajduje się przy ul. Krakowskiej 9a („Świetlica Cafe”). W programie działań klubowych zaplanowano m.in. zajęcia edukacyjne z zakresu dietetyki, kreatywności, zarządzania własnym budżetem, senioralnego wolontariatu, warsztaty logopedyczne, arteterapii, tańca rehabilitacyjnego, treningi pamięci, refleksoterapię oraz wy-

ścia do poznańskich teatrów. Jeśli w związku z sytuacją epidemiczną nie będzie możliwości zorganizowania spotkań grupowych, forma klubowych działań zostanie dostosowana do panujących obostrzeń – np. zajęcia edukacyjne prowadzone będą na platformie Zoom.

Wszystkie informacje związane z funkcjonowaniem klubu będą publikowane na jego profilu na Facebooku. Szczegóły na temat rekrutacji do klubu: Agnieszka Jarosz, tel.

662 035 498. Działania klubu nadzoruje Fundacja Młyn Wsparcia przy wsparciu Rady Osiedla Stare Miasto w Poznaniu. Klub powstał dzięki dofinansowaniu i rekomendacji Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UMP w Poznaniu.

Palmiarnia dla Ziemi

W maju w Palmiarni Poznańskiej dostępna będzie wystawa storczyków (8–9.05), odbędzie się też druga edycja *Weekendu dla Ziemi* (15–16.05). W programie m.in. warsztaty, wystawa, prezentacja

multimedialna. (W przypadku gdy Palmiarnia nadal będzie zamknięta, wydarzenia będą dostępne w wersji online). Planowane są też wydarzenia związane z Międzynarodowym Dniem Różnorodności Biologicz-

nej (22.05) oraz Dniem Żółwia (23.05). Palmiarnia zachęca do zaglądania na swój profil facebookowy, kanał YouTube oraz stronę internetową: palmiarnia.poznan.pl/pl i śledzenia aktualności.

Wstydlivy problem

Nietrzymanie moczu u kobiet to niezwykle krępująca dolegliwość, która zawsze jest objawem choroby, i tak należy ją postrzegać. Niestety wieloletnie zaniedbania w zakresie diagnostyki i terapii nietrzymania moczu powodują, że kobiety zgłaszają się do lekarza w znacznym stopniu zaawansowania tej choroby.

Mimo że problem ten może dotyczyć 25–30% kobiet, jest rzadko powodem wizyty u lekarza ginekologa. Dzieje się tak z powodu ogromnego skrępowania związanego z tą chorobą. Zamiast zdiagnozować powód występowania tego typu dolegliwości, kobiety stosują podpaski higieniczne, uznając, że problem ten jest tymczasowy i minie.

Mimo znacznego dyskomfortu w życiu codziennym kobiety bardzo często dostosowują swoją aktywność życiową do objawów chorobowych i przez wiele lat ukrywają tę dolegliwość. Poza uciążliwościami dnia codziennego,

jakie towarzyszą nietrzymaniu moczu, choroba ta często powoduje zaburzenia w sferze życia seksualnego i znacząco zaburza relacje partnerskie, wpływając na obniżenie jakości życia.

Objawami, jakie powinny w każdej kobiecie budzić niepokój, są:

- incydenty niekontrolowanego oddawania moczu towarzyszące np. wysiłkowi fizycznemu, pojawiające się podczas kaszlu, śmiechu, psikania czy zmiany pozycji,
- bóle w podbrzuszu i uczucie parcia wymagającego natychmiastowego oddania moczu,
- bóle podbrzusza towarzyszące oddawaniu moczu.

Więcej na ten temat w rozmowie z prof. Maciejem Wilczakiem *Jak skutecznie leczyć nietrzymanie moczu?* na kanale YouTube Polna TV Ginekologiczno-Położniczego Szpitala Klinicznego UM w Poznaniu.

Źródło: Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Estrada dodaje otuchy

W ramach akcji *Dobra strona kultury Estrada Poznańska* co tydzień ujawnia nowe projekty graficzne mające symbolicznie wesprzeć mieszkanki i mieszkańców miasta w trudnym czasie pandemii.

Do projektu Estrada zaprosiła Beate Śliwińską „Barrakuz” i Magdę Koźlicką. Każda z artystek zinterpretowała hasła, które dodają otuchy i inspirują do uwierzenia we własne siły oraz pozytywnego myślenia. Prace można za darmo pobrać ze strony Estrady (estrada.poznan.pl/pobierz) w formie plakatu do druku, tapety na telefon lub odebrać co wtorek w miejskich punktach: CiR (ul. Ratajczaka 44), CiK (ul. Ratajczaka 44) oraz PLOT (Stary Rynek 59/60). W ramach akcji Estrada udostępnia też za darmo m.in. na swojej stronie internetowej podcasty, słuchowiska, książki dla

całych rodzin, piosenki, teledyski, sesje na żywo oraz audiobooki. Szczegółowe informacje: estrada.poznan.pl.

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Telefoniczna rezerwacja wizyty

Wizytę w placówce Zakładu Ubezpieczeń Społecznych można umówić przez telefon. Dotychczas było to możliwe jedynie poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE). Umawiając się na wizytę, należy podać swoje dane – imię, nazwisko, PESEL lub serię i numer dokumentu tożsamości, numer telefonu komórkowego oraz wybrać placówkę, w której ma odbyć się wizyta. Ważne jest też wskazanie obszaru merytorycznego oraz dnia i godziny spotkania. W kolejnym etapie na

podany podczas rozmowy numer telefonu przyjdzie wiadomość SMS z terminem oraz numerem rezerwacji wizyty. Wiadomość SMS zawiera 10 cyfr, które należy wpisać po przyjeździe do placówki ZUS na ekranie urządzenia do wydawania numerków. W sytuacji gdy nie posiadamy konta na PUE, na wizytę można umówić się z maksymalnie 6-dniowym wyprzedzeniem. Rezerwacja wizyty w II Oddziale ZUS w Poznaniu dostępna jest pod numerem tel. 61 874 53 58.

DYŻUR TELEFONICZNY Z EKSPERTAMI ZUS

12.05 w g. 11–13 ZUS zaprasza na dyżur telefoniczny „W jaki sposób zmienić sposób wypłaty świadczenia”. Pracownik ZUS odpowie na pytania dotyczące m.in. korzyści płynących z obrotu bezgotówkowego oraz tego, jakie dokumenty należy złożyć, aby zmienić sposób wypłaty świadczenia. Kontakt: tel. 61 424 05 93.

Generator Dostępności

Rozmawiając z najbliższymi i obserwując lokalną społeczność, dostrzegamy problemy i ograniczenia w naszym otoczeniu. Sposobem na pozytywną zmianę są innowacje społeczne, czyli nowe rozwiązania na codzienne problemy. Ich twórcą może być każdy, kto jest wrażliwy na potrzeby najbliższych, chce kształtować otaczającą go rzeczywistość lub sam zмага się z problemami.

Możliwości tworzenia takich rozwiązań daje Inkubator Innowacji Społecznych „Generator Dostępności”, w którym seniorzy mogą być grupą, dla której tworzy się nowe rozwiązanie, ale również sami mogą stać się twórcami.

W ramach projektu, oprócz dofinansowania na ok. 35 tys. zł, można liczyć na konsultacje i wsparcie merytoryczne na każdym etapie tworzenia rozwiązania na rzecz osób o ograniczonej mobilności i percepcji.

Nabór pomysłów już trwa. Do 27 maja można nadsyłać swoje zgłoszenia. Szczegółowe informacje: tel. 61 856 73 29, innowacje.spoldzielnie.org.

Projekt realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju – Oś priorytetowa: IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie: 4.1 Innowacje społeczne.

Oszustwa na COVID-19

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu apeluje o bycie czujnym. Oszuści są teraz aktywni i bardzo często wykorzystują sytuację epidemiczną.

Wszyscy boimy się zachorować i staramy się robić co tylko w naszej mocy, żeby się przed tym uchronić. Oczywiście zdają sobie z tego sprawę oszuści i próbują wykorzystywać to na różne sposoby. Ostatnio policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu zatrzymali mężczyznę, który oferował szczepionki na COVID-19 bez konieczności oczekiwania na swoją kolej zgodnie z ustanowionymi procedurami. Oszukał w ten sposób kilkadziesiąt osób, grozi mu kara do 8 lat więzienia.

To tylko jeden przykład tzw. oszustwa covidowego. Oszuści dostają się też do naszych domów pod pretekstem rzekomej dezynfekcji i dokonują kradzieży pieniędzy oraz wartościowych rzeczy. Próbuje też sprzedawać magiczne amulety, które mają odstraszać wirusy. Wyłudniają pieniądze poprzez podszywanie się pod naszych bliskich. Udając kogoś z rodziny, proszą o dużą sumę, gdyż, jak twierdzą, są

w bardzo złym stanie zdrowotnym i muszą kupić lekarstwa, które uratują im życie.

Wszystkie te historie to fikcja i próba oszustwa. Pamiętajmy o tym, że amulet nie uchroni przed wirusem, a do szczepień przeciwko COVID-19 została utworzona ogólnokrajowa rejestracja.

W razie jakichkolwiek wątpliwości warto dzwonić na numer alarmowy 112. Można skorzystać też ze specjalnego dyżuru policjantów z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu dedykowanego osobom starszym. Dyżury odbywają się w każdy wtorek w g. 12–14 pod numerem tel. 887 666 508.

MIEJSCA PRZYJAZNE SENIOROM

Akcja Centrum Inicjatyw Senioralnych promuje miejsca (również te prywatne), które odpowiadają na potrzeby osób starszych poprzez oferowanie atrakcyjnych produktów, usług i zniżek oraz dostosowanie swojej architektury. W maju w ramach akcji polecamy:

Wielkopolskie Centrum Fizjoterapii

To nowe Miejsce Przyjazne Seniorom, które w tym roku otrzymało certyfikat w ramach akcji. Centrum oferuje fizjoterapię oraz rehabilitację, zarówno ambulatoryjną, jak i domową, badania USG – w ramach NFZ oraz prywatnie. Siedziba Centrum nie posiada barier architektonicznych i znajduje się w pobliżu przystanku tramwajowego.

Zniżki dla seniorów w ramach oferty komercyjnej:

- fizjoterapia ambulatoryjna – 10% rabatu,
- fizjoterapia domowa – 5% rabatu,
- badania USG – 5% rabatu.

Szczegółowe informacje: Wielkopolskie Centrum Fizjoterapii, ul. Łomżyńska 1, tel. 692 750 222, wielkopolskiecentrumfizjoterapii.pl/cennik, wielkopolskiecentrumfizjoterapii.pl/o-nas.

Perfect Eye Optic

Zadbaj o swoje oczy w słoneczne dni! W Salonie Perfect Eye Optic w Kupcu Poznańskim seniorzy mogą liczyć na 20% rabatu na okulary przeciwsłoneczne oraz 30% rabatu na okulary z fotochromem. Kontakt: tel. 61 670 72 00 (pon.–sob. w g. 10–21, niedz. w g. 11–19).

Centrum Medyczne Stanley

Sklep zachęca do zakupów bez wychodzenia z domu. Możliwe jest skorzystanie z darmowej dostawy na terenie Poznania (przy zamówieniu powyżej 100 zł, do 15 km od sklepu, w innych przypadkach doliczane jest 15 zł). W sklepie dostępne jest m.in. obuwie medyczne, środki ochrony osobistej, sprzęt do ćwiczeń. Pełna oferta na stronie: stanleymed.pl. Szczegóły: tel. 532 746 580.

Promedica

Na stan naszego słuchu wpływa wiele chorób, m.in. cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, miażdżyca, a nawet infekcje bakteryjne czy wirusowe. Mogą one prowadzić do pogorszenia słyszenia, trudności z rozumieniem słów w obecności kilku osób, w kościele czy podczas oglądania telewizji. Powtarzające się zakłopotanie prowadzi do wycofywania się z życia rodzinnego i społecznego. Wczesna diagnoza pozwala znaleźć skuteczne rozwiązanie, które ułatwi powrót do świata dźwięków, dlatego nie warto zwlekać z badaniem słuchu. Gabinet PROMEDICA w Poznaniu (ul. Mickiewicza 31, p. 104) zaprasza na bezpłatne badania oraz konsultację z protetykiem słuchu. Zapisy: tel. 534 027 174.

Wśród Miejsc Przyjaznych Seniorom są też m.in. miejskie instytucje i organizacje pozarządowe działające w Poznaniu. Ich ofertę również poleca majowa Tytka Seniora, łatwo je odnaleźć w tekście – miejsca te oznaczone zostały logotypem akcji. Więcej na temat akcji Miejsca Przyjazne Seniorom: tel. 61 847 21 11, centrumis.pl (zakładka „Miejsca Przyjazne Seniorom”).

Alarmowy 112

Policja	112, 997
Straż pożarna	112, 998
Pogotowie ratunkowe	112, 999
Straż Miejska	986, 606 986 986
Pogotowie energetyczne	991
Pogotowie gazowe	992
Pogotowie ciepłownicze	993
Pogotowie wodno-kanalizacyjne	994
Pogotowie techniczne MPGM	61 639 72 38
Centrala Nadzoru Ruchu MPK	19 445
Schronisko dla zwierząt	61 868 10 86

CENTRUM INICJATYW SENIORALNYCH

ul. Mielżyńskiego 24
pon.–pt. g. 8–16
centrum@centrumis.pl
www.centrumis.pl
..... 61 847 21 11
..... 61 842 35 09

CENTRUM INFORMACJI Kulturalnej (CIK)

ul. Ratajczaka 44
(w budynku Arkadii)
pon.–pt. g. 10–18
sob. g. 10–17
www.cik.poznan.pl
..... 61 854 07 52
..... 61 854 07 53
..... 61 854 07 54

MIEJSKA RADA SENIORÓW

ul. 3 Maja 46
..... 885 960 352
..... 61 878 58 56

POZNAŃSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ

Zajmuje się m.in. wypłatą zasiłków i innych świadczeń oraz wydawaniem Poznańskiej Złotej Karty.

REDAKCJA

Redaktor naczelny: Mateusz Malinowski, **Redakcja:** Szymon Mazur, Monika Nawrocka-Leśnik, Sylwia Klimek, **Redaktor techniczny:** Wojciech Szybisty, **Korekta:** Anna Nowotnik, **Wydawca:** Wydawnictwo Miejskie Posnania, ul. F. Ratajczaka 44, 61-728 Poznań, www.wm.poznan.pl e-mail: informator@wm.poznan.pl

ul. Wszystkich Świętych 1
swiadczenia@pcs-poznan.pl
..... 61 646 33 44

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

Jednostka miejska, w której można uzyskać pomoc usługową, finansową, rzeczową i inne świadczenia z zakresu pomocy społecznej oraz wsparcie socjalne, psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne w trudnej sytuacji życiowej.
Siedziba główna:
ul. Cześćnikowska 18
sekretariat 61 878 17 00

Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 17 26
Filie MOPR-u:

Grunwald, ul. Matejki 50
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 49 22

Jeżyce, ul. Długosza 18a
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 840 23 06

Nowe Miasto,
os. Piastowskie 81
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 18 18

Stare Miasto,
ul. Kościuszki 103
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 18 51

Wilda, ul. Opolska 58
..... 61 878 19 25

Sekcja ds. Domów Pomocy Społecznej
ul. Gronowa 22
..... 61 878 17 82

Sekcja ds. Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych
ul. Cześćnikowska 18
..... 61 878 17 31

Dział Pomocy Osobom Bezdomnym
ul. Gronowa 22
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 17 89 (91)

Dział Wsparcia Specjalistycznego
ul. Matejki 50
..... 61 878 57 51

OFERTA MOPR dla seniorów: usługi opiekuńcze, teleopieka, jeden ciepły posiłek dziennie z dowozem do domu seniora, zapewnienie seniorom niesamodzielnym całodobowej pomocy w domach pomocy społecznej (skierowanie i umieszczenie).

WYDAWANIE ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I ŚWIADCZENIA

Starostwo Powiatowe w Poznaniu
ul. Słowackiego 8
Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności
..... 61 841 07 05
..... 61 841 07 06

Wojewódzki Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Wielkopolskim
ul. Kazimierza Wielkiego 24/26
..... 61 850 87 60

Pakiet Poznań Viva Senior

Poznańskie Pudełko Życia. Zawiera informacje o stanie zdrowia i osobach, które należy poinformować w nagłych wypadkach. Ma na celu usprawnienie niesienia pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia. Dostępne w Centrum Inicjatyw Senioralnych przy ul. Mielżyńskiego 24. **Zgłoszenie: 61 847 21 11.**

Poznańska Złota Karta. Upoważnia do korzystania z szerokiej oferty ulg i rabatów w miejskich instytucjach kulturalnych, sportowych, edukacyjnych oraz w prywatnych firmach. Przysługuje osobom w wieku 60+. Wnioski o wydanie Poznańskiej Złotej Karty można składać w siedzibach Poznańskiego Centrum Świadczeń przy ul. Wszystkich Świętych 1 (róg ul. Za Bramką) oraz ul. Małachowskiego 10 (Zawady).

Książka dla Seniora. Wypożyczanie książek, audiobooków i filmów z Biblioteki Raczyńskich z dostawą do domu. Usługa skierowana jest do osób w wieku 60+. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Złota Rączka dla Seniora. Pomoc przy drobnych domowych usterkach. Usługa skierowana do osób w wieku 65+. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Taksówka dla Seniora. Usługi transportowe świadczone na rzecz osób mających trudności w samodzielnym poruszaniu się komunikacją publiczną. Przejazdy na terenie Poznania mogą odbywać się do urzędu, na cmentarz albo do placówki medycznej. Usługa skierowana jest do osób w wieku 80+ lub w wieku 70+, które mają problem z samodzielnym poruszaniem się. Przewozy odbywają się od pon. do pt. w g. 7–18. **Zgłoszenia: 22 43 900 50.**

Miejska wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. W zasobach wypożyczalni są m.in.: łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie, kule, laski, materace przeciwośluzowe, balkoniki, chodziki, inhalatory. Z wypożyczalni mogą korzystać osoby w wieku 70+. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Mobilna pielęgnacja paznokci u stóp seniorów. Usługa kosmetyczna polegająca na skróceniu i oszlifowaniu płytki paznokci stóp, skierowana do osób w wieku 75+. Wykonywana jest od pon. do pt. w g. 10–18. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Mycie okien w domu seniora. Usługa obejmuje umycie szyby z obydwu stron, ram okiennych i parapetów. Miejsce wykonania usługi musi się znajdować w granicach administracyjnych miasta Poznania. Z usługi mogą skorzystać osoby w wieku 80+. Jest wykonywana od pon. do pt. w g. 10–18. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Sprzątanie nagrobków. Usługa polega na umyciu nagrobka osoby bliskiej oraz oczyszczeniu terenu wokół niego. Wykonywana jest na dwóch cmentarzach: Junikowie i Miłostowie, od pon. do pt. w g. 10–18. Skierowana jest do osób w wieku 80+. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Transport seniorów na miejskich cmentarzach. Usługa dotyczy dwóch miejskich cmentarzy: Junikowa i Miłostowa i kosztuje 1 zł (płatność gotówką u przewoźnika). Skorzystać z niej mogą osoby w wieku 80+ lub 60+, które mają problem z samodzielnym poruszaniem się. Usługa jest realizowana od pon. do pt. w g. 7–15. **Zgłoszenia: Miłostowo – 577 099 400, Junikowo – 577 066 700.**

REŻIM SANITARNY

Realizacja wszystkich usług przebiega zgodnie z zasadami reżimu sanitarnego. Opracowano szczegółowe procedury świadczenia usług w trakcie trwania epidemii. Usługa nie zostanie zrealizowana, jeśli senior ma objawy choroby zakaźnej, jest w trakcie obowiązkowej izolacji lub kwarantanny (lub mieszka z taką osobą), jak również jeśli w ciągu dwóch tygodni przed usługą miał kontakt z kimś podejrzanym o zakażenie, zachorowanie lub skierowanym do izolacji.

Szczegółowe informacje: Poznań Kontakt 61 646 33 44, Centrum Inicjatyw Senioralnych 61 847 21 11, 61 842 35 09.

Radość w spotkaniu

„Spotkanie jako sztuka” – pod takim hasłem odbywać się będzie tegoroczne Biennale Sztuki dla Dziecka, jeden z najważniejszych poznańskich festiwali dedykowanych młodemu odbiorcy. Ale w programie Biennale świetnie odnajdą się także dorośli widzowie – najlepiej razem z dziećmi.

Organizowany przez Centrum Sztuki Dziecka festiwal, który odbywa się w Poznaniu niezmiennie od 1973 roku, w tym roku zaplanowany został przede wszystkim w formule online. Pokazy zapisów spektakli i koncertów oraz filmów krótko- i pełnometrażowych stanowią najważniejszą część programu. Pandemiczne ograniczenia skłoniły twórców do przygotowania także specjalnego projektu *Biennale na wynos*, który odwiedzi małych widzów w ich własnych domach – w formie tajemniczej paczki pełnej kreatywnych narzędzi i artystycznych zadań do wykonania.

Sporo działań od miesięcy zapowiadało Biennale: konkursy, nabor, akcje przygotowane przez Centrum Sztuki Dziecka miały na celu włączyć w tworzenie programu jak najszerszą grupę odbiorców. Czas

na ich finał. „W ramach Biennale zaprezentujemy wydarzenia artystyczne, które powstały dzięki spotkaniu dorosłych artystów i dzieci, pełniących funkcję zarówno współpracowników, jak i konsultantów na konkretnych etapach działania” – zapowiadają organizatorzy.

Jednym z takich projektów jest multimedialny spektakl-koncert *Morze* w reżyserii Pii Partum, który powstał w Nowym Teatrze w Warszawie jako pokłosie koncertu wieńczącego roczną pracę Młodej Orkiestry Nowego Teatru (MONT). Orkiestrę tworzyła młodzież i dzieci po okiem dorosłych zawodowców. W efekcie ich współpracy powstała muzyczno-teatralna opowieść z ekologicznym przesłaniem o fascynującym podwodnym świecie, doceniona m.in. na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży „Korczak dzisiaj”.

Kolejną teatralną propozycją Biennale będzie współczesna wersja *Kopciuszka* z... Bartoszem Bielenią w roli Wróżki, spektakl wyreżyserowany przez Annę Smolar w Starym Teatrze w Krakowie. „W tym niezwykłym *Kopciuszku* rozmowa na trudne tematy, takie jak śmierć najbliższych, paniczny lęk przed upływem czasu i wszystkim, co nowe

i inne, osłabia siłę złych emocji” – czytamy w zapowiedzi.

Jeszcze jeden obowiązkowy teatralny punkt programu Biennale to *Ronja córka zbójnika* na podstawie powieści Astrid Lindgren, wyreżyserowana przez Annę Ilczuk w Teatrze Powszechnym w Warszawie. Oraz widowisko lalkowe *Chrzyszcz w koszyku* grupy Papermoon Puppet Theatre z Indonezji, przygotowane w formie wirtualnego performansu. Muzycznym must see Biennale bę-

dzie z całą pewnością koncert Natalii Kukulskiej i Marka Napiórkowskiego (transmisja online koncertu na żywo) *Szukaj w snach* – kołysanek do słów Włodzimierza Wysokiego. Program filmowy Biennale tworzą z kolei pokazy dokumentalnych filmów krótkometrażowych, których bohaterami będą dzieci, a także *Opowieści Pogranicza* – filmy animowane stworzone przez młodych twórców z różnych środowisk narodowościowych, kulturowych i religijnych w ramach projektu Fundacji Pogranicze w Sejnach. Organizatorzy Biennale szykują też plenerowy projekt niespodziankę: akcję z poezją w roli głównej w różnych punktach miasta.

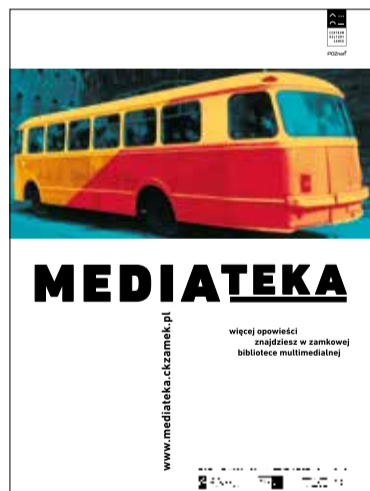
Sylwia Klimek

23. Biennale Sztuki dla Dziecka: „Spotkanie jako sztuka” 24-30.05, online i w plenerze więcej na: biennaleldziecka.pl i FB

Zanurz się w historii zamku

– Mediateka Zamku to nie archiwum, gdzie zmuć przeszukujemy historyczne dane. To najlepsza, najbogatsza w materiałach część naszej działalności, która stanowi o wyjątkowości Centrum Kultury Zamek – mówiła w kwietniu w rozmowie z miesięcznikiem IKS Dorota Żaglewska, koordynatorka uruchomionej niedawno zamkowej mediateki.

„Po wielomiesięcznej pracy oddajemy w Wasze ręce mediatekę. Miejsce, w którym odkryjecie bogatą przeszłość, tę dalszą i bliższą, Centrum Kultury Zamek w Poznaniu” – piszą o projekcie jej twórcy. – Dzięki ciągłemu badaniu przeszłości gmachu możemy udostępnić unikatowe fotografie czy rysunki. Są one drobniutko opisane, dzięki czemu mają ogromną wartość edukacyjną – opowiadała na łamach IKS-a Dorota Żaglewska.

Na stronie: mediateka.ckzamek.pl w różnych kategoriach (m.in. „Historia, architektura, ludzie”, „Wystawy”, „Muzyka”, „Kino Pałacowe”, „Literatura”, „Edukacja artystyczna”) można znaleźć nigdy wcześniej niepublikowane zdjęcia z czasów, gdy w zamku mieścił się Pałac Kul-

tury, pocztówki z początku XX wieku, filmy, katalogi wystaw czy wspomnienia dawnych pracowników i bywalców zamku w formie audio. Z mediateki można korzystać w sieci oraz w specjalnie przygotowanej do tego celu przestrzeni na 2. piętrze zamku, także dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (m.in. klawiatury z powiększonymi klawiszami, myszy wyposażone w trakballe, umożliwiające poruszanie się po oprogramowaniu osobom z porażeniami kończyn, uchwyty ekranów z regulowaną wysokością). Korzystanie z mediateki jest bezpłatne. Stanowiska na 2. piętrze zamku (po otwarciu instytucji) będą czynne codziennie w g. 12–20. „Z każdym tygodniem zamkowa mediateka będzie się rozrastać i powiększać o kolejne materiały” – zapowiadają jej twórcy. sk

więcej na: mediateka.ckzamek.pl

PROMOCJA

W majowym numerze IKS-a m.in.:

Magia zamknięta w plastikowym krążku – przyglądamy się bliżej modzie, która ani myśli przeminąć. Pasjonaci płyt winylowych zdradzają sekrety odradzającej się popularności nośnika, który oczarowuje także coraz więcej poznaniaków. Magda Chomczyk z Radia Afera zaprasza na spacer po lokalnych sklepach z winylami, gdzie czekają na nas anegdoty, inspiracje oraz dawka wiedzy dla każdego, kto pragnie rozpocząć własną winylową przygodę.

Wiosenne spacerowanie z kulturą – zachęcamy do rozejrzenia się po swoich okolicach, z patrzyeniem pod nogi włączanie! Paweł Wolniewicz z UAM opowiada o stworzonej przez siebie interaktywnej mapie z zaznaczonymi ciekawostkami historycznymi i geologicznymi, które znajdują się dosłownie pod naszymi stopami. Katarzyna Misiura z kolei namawia do bezpiecznych rodzinnych spacerów i odkrywa poznańskie miejsca w plenerze, o których być może jeszcze nie słyszeliście.

Historyczny Poznań – w trakcie wiosennych spacerów po Poznaniu zatrzymujemy się także przy miejscach, które skrywają niejedną tajemnicę sprzed lat. Szymon Mazur pisze o stadionie miejskim, który w czasie II wojny światowej zamienił się w obóz pracy, a Piotr Grzelczak – o wielkim wybuchu gazu na skrzyżowaniu ulic Głogowskiej i Hetmańskiej.

Stadion – obóz pracy

Żydowska społeczność Poznania i Wielkopolski została w czasie II wojny światowej całkowicie wyniszczona. W Poznaniu żydowskich więźniów przetrzymywano w obozie utworzonym na stadionie miejskim. „Judenarbeitslager-Stadion” powstał w maju 1941 roku.

Przed wojną w Poznaniu mieszkało około 2 tys. Żydów. Była to niewielka społeczność w porównaniu np. z Warszawą, której diaspora żydowska liczyła około 300 tys. obywateli. Z powodu małej liczebności zagłada Żydów poznańskich nastąpiła najszybciej. Niemcy byli dobrze przygotowani i natychmiast przystąpili do realizacji swojego planu, którym było oczyszczenie z ludności niaryjskiej zdobyczej prowincji nazywanej Warthegau.

W zachodniej Wielkopolsce nie tworzono gett. Zamiast tego wokół Poznania powstało kilkadziesiąt małych obozów pracy, do których już w pierwszych miesiącach okupacji dowożono Żydów z różnych części Wielkopolski. Obozy zakładano w miejscu planowanych prac, by więźniów nie trzeba było przewozić. Okupanci zdecydowali, że należy najpierw skierować ich do najcięższych prac, wyeksploatować do granic możliwości, a dopiero po tym – zlikwidować. Do dzisiaj mieszkańcy Poznania spędzają czas na terenie obiektów zbudowanych w czasie wojny przez Niemców z wykorzystaniem niewolniczej pracy Żydów. Są to m.in. sztuczne jeziora Rusałka czy Malta. Ale nie tylko. Żydów zmuszano do pracy przy rozbudowie linii kolejowych i dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej, budowie urządzeń komunalnych i prac rolnych.

Dziłem ich rąk była też część cmentarza na Miłostowie, stacja przetokowa na Franowie, linia kolejowa na Kobylińsku, a nawet odcinek autostrady w okolicach Lubonia. Brali także udział w „prostowaniu” brzegów Warty. Pracowali niezależnie od pogody, bez wynagrodzenia, przy głodowych racjach żywnościowych. Byli dręczeni nie tylko fizycznie, ale także psychicznie – np. wykonywali pracę, jaką było umacnianie brzegów jeziora Rusałka za pomocą macew ze zlikwidowanego cmentarza żydowskiego (do dziś macewy są znajdowane w jeziorze, a dopiero

FOT. ZE ZBIORÓW MUZEUM MARYTOLOGICZNEGO W ŻABIKOWIE

Więźniowie żydowscy na stadionie zamienionym w obóz

niedawno fakt wykorzystania niewolniczej pracy Żydów upamiętniono za pomocą skromnej tablicy – przyp. red.).

Tego typu działania, których celem było niszczenie świadectw kultury żydowskiej, okupanci prowadzili na terenie całej Polski. Macew używano na wielką skalę do budowy dróg i mostów. Po zakończeniu inwestycji, np. przebudowy czy naprawy drogi, Żydów likwidowano na miejscu lub wysyłano do obozów zagłady.

Od 1 maja 1941 roku działał największy w Poznaniu obóz pracy dla Żydów „Judenarbeitslager-Stadion” (Julag), który utworzono na terenie stadionu miejskiego przy ul. Dolna Wilda (przed wojną Stadion im. Edmunda Szyca, po wojnie im. 22 Lipca). Na początek trafiło do niego 930 więźniów. Podlegało mu 13 podobozów położonych w różnych częściach miasta (Antoninek, Dębiec, Franowo, Gołęcin, Janikowo, Kobyłepole, Krzesiny, Krzesinki, Krzyżowniki, Malta, Piotrowo, Smochowice, Strzeszyn). W czerwcu 1942 roku w obozach pracy na terenie Poznania przetrzymywano 13,5 tys. Żydów.

Do obozu na stadionie trafiali nie tylko Żydzi z Wielkopolski i getta w Łodzi, ale także Żydzi niemieccy deportowani z terenów III Rzeszy. Szacuje się, że do 1943 roku przeszło przez obóz kilka tysięcy więźniów, stale zaś przetrzymywano w nim około 2 tys. ludzi, którzy spali na stadionie i stąd każdego ranka ruszali do pracy w różnych częściach miasta.

Racja żywnościowa przewidywała 200 gramów chleba i litr zupy na dzień. Wielu, wycieńczonych pracą, chorowało, wielu umarło z niedożywienia. Na stadionie nie zbudowano żadnych baraków mieszkalnych, gdyż Niemcy uznali, że pobyt więźniów w obozie będzie krótki. Nielicznym uwięzionym udawało się znaleźć miejsce do spania w szatniach sportowych, część spała na zadaszonych trybunach, ale większość – pod gołym niebem na ławkach stadionu. Latem padał na nich deszcz i prażyło słońce, zimą trzęśli się z zimna i zamarali pod śniegiem. Wśród więźniów szerzyły się choroby, opieka medyczna nie istniała, a śmiertelność była bardzo wysoka. W 1942 roku na stadionie wybuchła

FOT. BIULETYN.POZNAŃ.PL

Pomnik przy ul. Królowej Jadwigi, upamiętniający Żydów zamordowanych i zmarłych na stadionie

epidemia tyfusu, powszechna była wszawica i czerwonka. Zdesperowani i wygłodzeni więźniowie podejmowali próby ucieczki, których odnotowano aż 200. Jednak większość uciekinierów szybko pojmano. Wycieńczonych, niezdolnych do pracy oraz chorych, których stan nie rokował poprawy, wysyłano w nie-

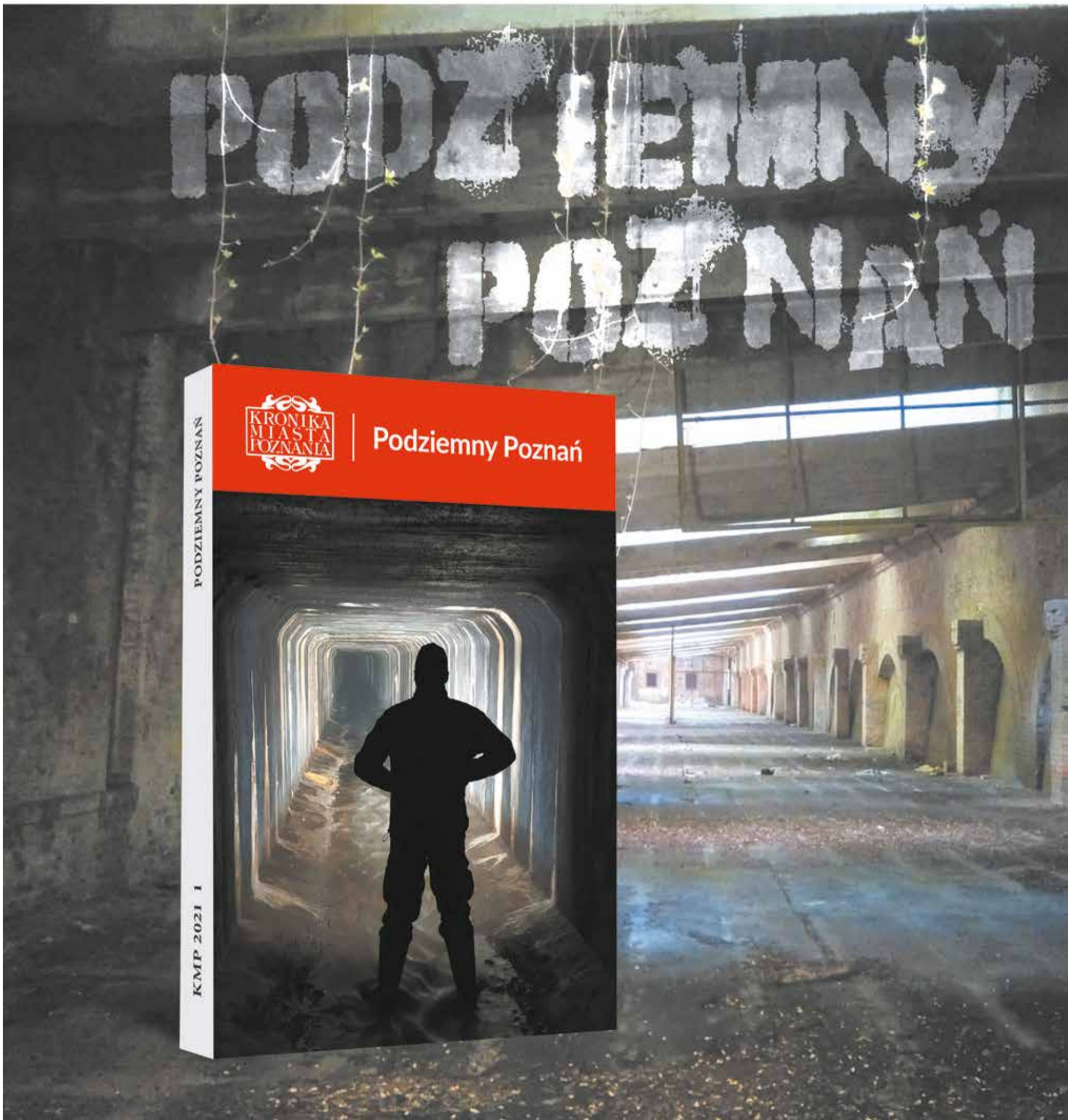
znany kierunku, zapewne do obozu zagłady w Chełmie nad Nerem. Wielu zabijano na miejscu. Do egzekucji służyła szubienica o trzech ramionach. Wieszano na niej m.in. więźniów, którzy wykazali się nie-subordynacją wobec strażników, lub takich, którzy – w czasie pracy „na zewnątrz” próbowali zdobywać pożywienie. Egzekucje odbywały się w piątki o g. 18 i były publiczne.

Często, dla przestrogi, do ich wykonywania zmuszano Żydów, którzy musieli wieszać swoich bliskich i znajomych. Tym scenom ze spokojem przyglądali się przybyli do Poznania pracownicy organów administracji i bezpieczeństwa Rzeszy, m.in. funkcjonariusze NSDAP, SD i Gestapo oraz ich żony. Na stadion przychodziły też dobrowolnie studentki medycyny z utworzonego w Poznaniu Uniwersytetu Rzeszy. Szacuje się, że w egzekucjach na stadionie zginęło około 160 osób. Około 2 tys. Żydów zginęło lub zmarło z wycieńczenia na terenie Poznania. W ewidencji miejsca pochówku z początku okupacji, znajdującym się na cmentarzu na Miłostowie, odnotowano ponad 1000 nazwisk. W latach późniejszych ewidencji już nie prowadzono.

Obóz pracy na stadionie zlikwidowano w sierpniu 1943 roku. Większość więźniów wywieziono wtedy do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Przeżyli nieliczni, i to dzięki ich zeznaniom złożonym po wojnie udało się odtworzyć historię „Judenarbeitslager-Stadion”. Jeden z więźniów, Samuel Bronowski, zeznawał jako świadek w procesie Arthura Greisera, gauleitera Warthegau.

O obozie wspominałem już w artykule z cyklu „Skwery i skwerki” (IKS nr 7/2020), który poświęcony był Skwerowi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Właśnie na skwerze położonym przy ul. Królowej Jadwigi obok Multikina stoi dziś pomnik upamiętniający Żydów zamordowanych i zmarłych w obozie. Na pomniku w formie obelisku widnieje inskrypcja „Stadion Miejski był obozem hitlerowskim eksterminacji obywateli polskich pochodzenia żydowskiego z Poznania i okolic”. Na dole napisano też: „Więźniów wyniszczano głodem, morderczą pracą i egzekucjami”. Trudno uwierzyć, że już kilka lat po wojnie stadion przywrócono do użytku i odbywały się tu mecze piłkarskie i wielkie imprezy masowe, jak np. dożynki wojewódzkie.

Szymon Mazur

Kwartalnik dostępny na sklep.wmposnania.pl
i w Centrum Informacji Kulturalnej